

mi je, da sem moral pisati o razstavi v preteklem času in si je bralci ne morejo več ogledati, vendar pa Arhivi izhajajo le enkrat na leto.

Žiga Železnik

Ludvik Zorzut, 1892-1977, Razstava ob stoletnici rojstva, Nova Gorica, september 1992, Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, katalog, 21 str.

Septembra 1992 so v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici odprli priložnostno razstavo ob 100 - letnici rojstva Ludvika Zorzuta, slovenskega pesnika, pisatelja, narodopisca, muzejskega in arhivskega delavca; moža, ki ga je šele današnji čas »izbrskal« iz pozabe in mu začel dajati tisto mesto v slovenski družbi, ki mu pripada. Končno pa, veliko slovenskih mož smo začeli ceniti šele takrat, ko jih že zdavnaj ni bilo več med nami (Ludvik Zorzut je umrl leta 1977).

Arhivski dokumenti, ki prikazujejo življenje in delo tega pomembnega moža so razstavljeni na devetih panojih in v štirih vitrinah. Med 61 dokumenti, ki so jih razen v Pokrajinskem arhivu Nova Gorica (tu v glavnem hranijo gradivo, ki se nanaša na Zorzutovo službeno obdobje od leta 1944 do upokojitve leta 1953) poiskali tudi v Goriški knjižnici, Goriškem muzeju, Inštitutu za novejšo zgodovino v Ljubljani, pri sorodnikih, prijateljih in sodelavcih, je veliko zanimivih fotografij, dokumentov, ki obravnavajo njegovo delo, različnih objav v časopisih, revijah, koledarjih in samostojnih publikacijah.

Ob tej priložnosti so izdali tudi katalog, ki ga je ravno tako kot razstavo pripravila in uredila Ivanka Uršič, profesorica zgodovine in arhivistka Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici. Gre za nekakšen skromen (po obsegu samo 22 strani) vodič po razstavi in življenju Ludvika Zorzuta, ki nam hkrati pokaže pot, po kateri bo moral iti raziskovalec, ki se bo lotil preučevanja njegovega življenja in dela.

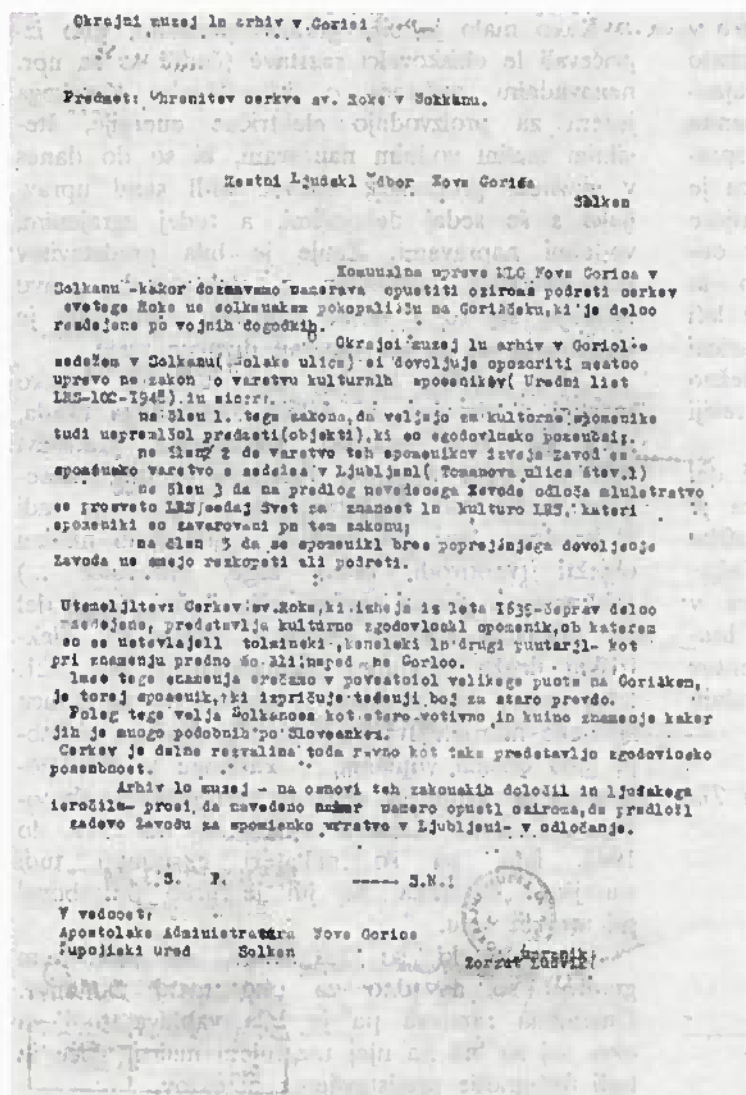
Katalog se začne s pesmijo Ludvika Zorzuta Mladih let glasnica. Pesem je izbrana iz njegove pesniške zbirke Ptička bregarca, ki jo je v počastitev pesnikove 80 - letnice izdala Mohorjeva družba v Celju. Sledi kratek uvod, v

katerem nam Ivanka Uršič prikaže probleme v zvezi z gradivom, ki so nastajali ob postavljanju razstave in nam da hkrati že vedeti, kakšen človek je Zorzut bil. Škoda, da nam ni ponudila malo več podatkov o gradivu, ki ga hrani Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, ostale inštitucije in razni privatniki. Zanimivo bi bilo namreč vedeti, koliko in kakšno gradivo je zapustil za seboj Ludvik Zorzut.

Osrednja tema kataloga je predstavitev življenja in dela Ludvika Zorzuta. Na osmih straneh nam ga predstavi v celotni podobi od njegovega rojstva 24. avgusta 1892 do smrti leta 1977. Zorzuta spoznamo kot vsestranskega človeka, mimo katerega ne smemo iti. S svojim delom se je globoko vkopal v zgodovino Primorske. Ko boste prebrali tekst, boste to sami spoznali. Edina stvar, ki me moti pri tekstu, je ta, da avtorica ni bila dosledna pri navajanju opomb. Medtem, ko pri nekaterih delih teksta točno navaja vire in literaturo, ki jih je uporabljala, pri drugih to spregleda. Prave doslednosti ni tudi pri seznamu razstavljenega gradiva, ki sledi. Avtorica razstave je namreč obdržala označbe, kakršne imajo v posameznih inštitucijah. Ni jih poenotila. Na ta način bi bil narejen nekakšen red. Tako pa točno vidimo, na kakšen način »citirajo« gradivo v arhivu Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani, arhivu Goriškega muzeja in Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici. In medtem ko za nekatere razstavljenе dokumente takoj vidimo, kje se nahajajo, za druge lahko samo ugibamo (npr. zapuščina Ludvika Zorzuta). Bistveni namen avtorice razstave in kataloga je bil seveda predstaviti vsebino razstavljenih dokumentov, kar ji je vsekakor uspelo. Vseh 74 dokumentov je predstavila res zelo temeljito. Na koncu kataloga so navedeni še viri in literatura, ki jih je uporabila pri svojem delu, sledi jim še razlaga kratic, uporabljenih pri razstavi in katalogu.

Katalog je svoje poslanstvo dobro opravil. Prikazal nam je življenje in delo Ludvika Zorzuta, del njegove zapuščine in nam dal vedeti, da si v bližnji prihodnosti ta človek za svoje delo zasluži še kaj več kot samo priložnostno razstavo in katalog, pri katerem je treba paziti na finance veliko bolj kot na njegovo vsebino in kvaliteto.

Boris Rozman

Ludvik Zorzut se zavzema za ohranitev cerkve sv. Roka v Solkanu
(Fond: ObLO Nova Gorica, 1952, spisi 1-100, PANG)

Hranilnica in posojilnica v Šempetru 1896-1948 - razstava Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici

Že nekaj let je ustaljena praksa Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, da vsako leto postavi dve priložnostni razstavi v predverju arhivske stavbe. Razstave imenujemo priložnostne, ker jih postavljamo ob posebnih priložnostih, obenem pa želimo poudariti, da gre za manjše, čeprav ne vedno skromne razstave. Skozi prostor, ki ga zapolnjujemo z razstavami, gre vrsta obiskovalcev arhiva, ki se lahko tudi nenamensko seznanijo z arhivskim gradivom ali vsaj z eno od njegovih dejavnosti. Vodilo razstav je predvsem predstavitev gradiva iz našega arhiva. Kljub temu, da so razstave manjše, jih vedno spremljajo katalogi s tekstom oziroma z razpravo o temi in s kar-

sesta natančnim seznamom eksponatov. Katalogov ne dajemo tiskati, temveč jih s pomočjo računalniških programov naredimo kar v arhivu.

Tudi razstava, ki je februarja 1992 zamenjala razstavo o arhivskem gradivu društvenih fondov v našem arhivu, je sledila opisanim namenom. Razstavo in katalog je pripravila Aleksandra Pavšič-Milost. Odločila se je predstaviti arhivsko gradivo enega izmed fondov gospodarskih organizacij v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici - fonda Hranilnice in posojilnice v Šempetru pri Gorici ob 95. obletnici ustanovitve. Omenjeni fond je po starosti in ohranjenosti redkost med gospodarskimi fondi našega arhiva. Gradivo in seveda njegov ustvarjalec pa je zanimiv, ker se je hranilnica kot ena redkih slovenskih ustanov znala prilagoditi in je preživela tudi težko fašistično obdobje. Iz ohranjenega gradiva je razvidno, da je uspela vse do 1935. leta poslovati v